

своїх бібліотек у порівнянні з міжнародними стандартами ISO (Міжнародна організація зі стандартизації).

Нині однією з актуальних проблем у галузі культури та в царині бібліотечної справи є збереження пам'яток історії та культури, в нашому випадку – збереження книжкових пам'яток. У зв'язку з цим заплановано реалізацію проекту «**Книжкові пам'ятки країн СНД**», частиною якого є проведення науково-практичного семінару, майстер-класу з навчання методів атрибуції та ідентифікації книжкових пам'яток; вивчення стандартів і правил бібліографічного опису стародруків; вироблення підходів до створення національних і регіональних друкованих та електронних зведень особливо цінних книжкових колекцій.

Окрім того, в наших планах є здійснення проекту «**Розвиток міжкультурних та професійних**

зв'язків бібліотек країн СНД». У його рамках передбачається проведення конкурсу, метою якого є сприяння формуванню ефективних моделей професійного партнерства, програм і проектів у галузі співробітництва бібліотек, виявлення молодих лідерів у бібліотечній справі.

Засновники конкурсу очікують на одержання **конкретних** ідей або пропозицій щодо активізації міжкультурних і професійних зв'язків бібліотек країн СНД.

Сподіваюся, що наша проектна робота не є марною, що вона робить певний внесок у те, щоб не розпадалися професійні зв'язки, духовні узи між нашими народами, а головне – сприяла задоволенню потреб наших користувачів на теренах Співдружності.

Переклад з російської **Л.Бейліса**

Шановні колеги!

У першому номері нашого часопису за 2010 рік було опубліковано інформацію про початок роботи над створенням «Української бібліотечної енциклопедії».

Пропонуємо вашій увазі проект Концепції цієї енциклопедії та просимо надати зауваження і пропозиції до 01.05.2011 р.

*З. Савіна, заступник генерального директора НІБУ,
керівник Робочої групи зі створення «Української бібліотечної енциклопедії»*

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «НАЦІОНАЛЬНА ПАРЛАМЕНТСЬКА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ»

Проект

КОНЦЕПЦІЯ «УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

Бібліотеки є одним із основних суспільних інститутів, які забезпечують громадянам право на вільний доступ до інформації, знань, залучення до цінностей національної та світової культури, науки, освіти.

Сучасний етап розвитку бібліотечної справи в Україні характеризується динамічним оновленням теоретичних концепцій та започаткуванням нових напрямів практичної діяльності в цій сфері.

З'являються нові терміни, розробляються інноваційні напрями та форми діяльності бібліотек.

Практичну діяльність у бібліотечній сфері визначають процеси бібліотечної інтеграції, розвитку нових інформаційних технологій, соціокультурної діяльності.

Останнім часом бібліотечна справа в Україні перебуває під помітним впливом світових тенденцій розвитку інформаційного суспільства – вітчизняні бібліотеки все активніше долучаються до процесів глобалізації й уніфікації інформаційно-бібліотечної сфери.

Разом із тим актуальним залишається завдання зберегти національні традиції і особливості в організації діяльності бібліотек.

Україна має тисячолітню традицію заснування книгозбірень як скарбниць знань, накопичених людством; широку мережу бібліотек, серед яких є кілька, що входять до числа найбільших у світі; вибудовану систему підготовки і підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів; наукові школи бібліотекознавців, бібліографознавців, документознавців; різноманітні фахові періодичні та продовжувані видання.

Розвиток бібліотечної справи і бібліотекознавства в Україні досяг того рівня, коли необхідними стають потреба в систематизації та узагальненні знань у цій сфері, що може бути здійснено шляхом укладання спеціалізованої галузевої енциклопедії.

Бібліотечні енциклопедії вже видано в ряді країн: Великобританії, Німеччині, Польщі, США, Російській Федерації.

Україна не має своєї бібліотечної енциклопедії. Тому підготовка такого видання свідчитиме про якісно новий рівень розвитку бібліотечної справи в Україні, сприятиме укріпленню її позитивного міжнародного іміджу як держави з багатими культурними традиціями і здобутками.

Основна мета «Української бібліотечної енциклопедії» (далі по тексту – УБЕ) – представити бібліотечну справу в Україні як важливу складову української культури і науки, узагальнити та систематизувати знання у бібліотечній сфері, уніфікувати термінологію.

Основними критеріями, що покладаються в основу створення УБЕ, є актуальність, науковість, висчерпність та достовірність інформації.

Актуальність підготовки УБЕ зумовлено необхідністю систематизації та узагальнення сучасних знань у вітчизняній бібліотечній сфері.

Критерій **висчерпності** ставить перед авторами УБЕ завдання максимально всебічного розкриття в концентрованій формі основних понять бібліотечної справи та, частково, суміжних сфер діяльності (книгознавства, архівознавства, документознавства тощо).

Застосування критерію **науковості** дозволить досягти максимальної об'єктивності у висвітленні стану бібліотечної справи, достатньої обґрунтованості, коли зміст окремої статті має бути виваженим, збалансованим, висчерпним, ґрунтуватися на самокритичності і водночас не містити другорядних, несуттєвих деталей.

Достовірність визначає ступінь об'єктивного, точного відображення подій, фактів, що мали місце в бібліотечній справі України.

За характером інформації УБЕ буде спеціалізованою галузевою енциклопедією.

За цільовим та читацьким призначенням – науково-популярна енциклопедія, адресована науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, фахівцям бібліотечної та суміжних сфер, а також широкому колу читачів.

За структурою основного тексту УБЕ буде алфавітною. До енциклопедії ввійде інформація про історію та сучасний стан бібліотечної справи в Україні, мережу бібліотек, бібліотеки – методичні центри, науково-дослідну, бібліографічну, методичну діяльність бібліотек, бібліотечні фонди, користувачів бібліотек, бібліотечні кадри, впровадження нових інформаційних технологій у практику діяльності бібліотек; діячів бібліотечної сфери, окремі питання суміжних наук та дисциплін тощо.

УБЕ, відповідно до сучасних наукових концепцій, представить бібліотеку як складну інформаційну систему, яку складають 4 елементи: документний фонд, користувачі бібліотек, бібліотечний персонал та матеріально-технічна база.

Статті УБЕ за типами розподіляться на:

статті-огляди, які будуть найбільшими за обсягом та висвітлюватимуть найважливіші питання бібліотечної справи;

статті-довідки, які переважатимуть в УБЕ та наводитимуть інформацію про сучасний стан певного питання або будуть присвячені певній особі чи організації;

статті-дефініції, в яких стисло визначатиметься термін, винесений у назву статті, та надаватиметься етимологічна довідка в разі, якщо термін – слово іншомовного походження;

статті-відсилання, які матимуть допоміжне значення та спрямовуватимуть читача до іншої статті.

Енциклопедія буде формуватися за 11 основними тематичними розділами:

1. **Бібліотеки України.** Даний розділ складуть статті про бібліотечну мережу України, національні, державні бібліотеки, регіональні бібліотеки, інші бібліотеки – методичні центри, а також найбільші бібліотеки вищих навчальних закладів України тощо.

2. **Бібліотечні об'єднання і асоціації, гуртки, з'їзди, наради.** Статті про Українську бібліотечну асоціацію, Асоціацію бібліотек України, інші громадські організації, які функціонують у бібліотечній сфері; бібліотечні з'їзди, наради тощо.

3. **Бібліотечні фонди.** Розділ буде сформовано зі статей про комплектування, організацію, збереження бібліотечних фондів; списання документів; каталогізування документів, організацію бібліотечних каталогів; книжкові пам'ятки, у тому числі пам'ятки-колекції, тощо.

4. **Користувачі бібліотек. Інформаційна та соціокультурна діяльність бібліотек.** До розділу ввійде інформація про контингент користувачів бібліотек, бібліотечне обслуговування; інформаційну та соціокультурну діяльність бібліотек.

5. **Інформаційні технології в діяльності бібліотек.** Розділ сформує статті про автоматизацію бібліотечних процесів, автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи, електронні бібліотеки тощо.

6. **Науково-дослідна та методична діяльність бібліотек.** Статті про різні форми і методи науково-дослідної та методичної діяльності бібліотек.

7. **Бібліографічна діяльність.** Розділ міститиме статті про основні функції та види бібліографічної діяльності.

8. **Управління бібліотечною справою. Бібліотечні кадри.** До цього розділу ввійдуть матеріали про нормативно-правове забезпечення діяльності бібліотек, управління бібліотекою (статут, структура, штатний розпис, планування, звітність тощо), кваліфікаційні вимоги до бібліотечних фахівців, порядок підготовки таких фахівців, підвищення їхньої кваліфікації, навчальні заклади, які готують бібліотечні кадри, та ін.

9. **Історія бібліотечної справи України.** Розділ включатиме оглядові статті про становлення та розвиток бібліотечної справи в Україні в цілому та окремих регіонах.

10. **Фахові видання.** Основу розділу становитимуть статті-довідки про вітчизняні періодичні видання та видання, що продовжуються, з питань бібліотечної справи.

11. **Персоналії.** До цього розділу будуть включені статті про науковців, організаторів бібліотечної справи, бібліотечних фахівців-практиків, діяльність яких вплинула на становлення та розвиток бібліотечної справи на територіях, котрі зараз входять до складу Української держави, а також про фахівців бібліотечної справи – наших сучасників, які здобули науковий ступінь доктора наук.

Допоміжний апарат УБЕ буде включати: передмову, список скорочень, допоміжний покажчик, при-статейні бібліографічні списки.

Видання планується **ілюструвати** світлинами бібліотек, окремих документів, портретами діячів бібліотечної сфери, таблицями, діаграмами тощо.

Основу авторського колективу УБЕ складуть фахівці Національної парламентської бібліотеки України. До написання окремих статей залучатимуться представники провідних науково-дослідних установ у сфері бібліотекознавства, бібліографознавства, регіональних та галузевих бібліотек, архівознавці, документознавці.

Орієнтовний наклад УБЕ – 2,5–3 тис. прим.

Формат видання – 70x108/16, обсягом близько 100 а. а., односторонній. Структура сторінки – 2 стовпця.

Про затвердження Концепції електронної бібліотеки «Культура України»

Відповідно до Статуту НПБУ, затвердженого наказом Міністерства культури і туризму України від 12.03.2007 № 237/0/16-07, Плану роботи НПБУ на 2011 р. та рекомендацій Ученої ради від 03.02.2011

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Концепцію електронної бібліотеки «Культура України», що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність, накази від 12 січня 2010 № 4 «Про затвердження Положення про електронну бібліотеку Державного закладу «Національна парламентська бібліотека України», від 26 лютого 2010 № 18 «Про створення Робочої групи з підготовки колекції «Національна парламентська бібліотека України», від 18 червня 2010 № 49 «Про внесення змін у додаток 1 до Наказу від 26.02.2010 № 18».
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника генерального директора з питань використання нових інформаційних технологій С. Ф. Бакан.

Генеральний директор

Т. І. Вилегжаніна

**Затверджено
Наказ НПБУ від 09.02.2011 № 9**

КОНЦЕПЦІЯ ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОТЕКИ «КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»

Мета концепції

Концепція ставить за мету обґрунтування основних напрямів розвитку і принципів організації електронної бібліотеки (ЕБ) «Культура України». Концепція визначає політику формування електронної бібліотеки, є основою для розроблення профілю її комплектування, визначення пріоритетів при відборі видань для переведення їх в електронну форму, вирішення технологічних проблем.

Актуальність проблеми

Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» визначає концептуальні положення та обґрунтовані завдання, що стоять перед нашою державою на шляху до інформаційно відкритого суспільства знань, яке орієнтоване на інтереси людей.

Президент України В. Ф. Янукович у Посланні до українського народу від 03.06.2010 р. наголосив: «Національним проектом має стати створення Національної електронної бібліотеки, яка об'єднає освітні, наукові, університетські, музейні ресурси в єдину мережу». Головним соціальним результатом визначено забезпечення максимальної доступності бібліотеки для кожної родини, кожної школи, кожного громадянина.

Публічні бібліотеки, основними напрямками діяльності яких є формування, зберігання документно-інформаційних ресурсів та бібліотечне обслуговування, не стоять осторонь цих процесів, а намагаються втілювати в життя завдання, визначені в цьому документі.

Бібліотеки, музеї, архіви мають у своїх фондах велику кількість рідкісних і цінних документів, доступ користувачів до яких обмежено через їхній незадовільний фізичний стан. Створення цифрових копій таких видань є одним із можливих варіантів їхнього збереження та надання вільного доступу до них через Інтернет усім бажаючим.